

ค้นบ้าน “ไม่มีหมาย” ทำได้หรือไม่?

คำว่า “หมายค้น” นั้น หมายถึง หนังสือที่ออกโดยศาล สั่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ เข้าทำการตรวจค้นสิ่งผิดกฎหมายในที่รโหฐาน

คำว่า “ที่รโหฐาน” นั้น ในทางกฎหมายให้หมายความถึง ที่ต่างๆ ซึ่งมีใช้ที่สาธารณสถานและคำว่า “ที่สาธารณสถาน” นั้น ประมวลกฎหมายอาญาให้หมายความถึง สถานที่ใดๆ ซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้

ดังนั้น ที่รโหฐานจึงหมายถึง สถานที่ใดๆ ซึ่งประชาชนไม่มีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ หรือเป็น “ที่ส่วนตัว” อันแสดงถึงเจตนาหวงกันของเจ้าของ หรือผู้ครอบครอง อันได้แก่ เคหสถาน สำนักงานในความครอบครองของผู้อื่น อสังหาริมทรัพย์ในความครอบครองโดยปกติสุขของผู้อื่น ซึ่งการครอบครองโดยปกติสุขจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อผู้ครอบครองได้แสดงออกให้เห็นภายนอกว่า ได้มีการหวงกันการเข้าไปของบุคคลอื่นๆ เช่น ด้วยการล้อมรั้วซึ่งลวดหนาม เป็นต้น

เวลากลางวัน หากไม่มีหมายค้นหรือคำสั่งศาล ห้ามค้นในที่รโหฐาน ยกเว้น “เมื่อเกิดเหตุร้าย” กล่าวคือ ปรากฏความผิดซึ่งหน้า กระทำในที่รโหฐาน, มีเสียงร้องให้ช่วยเหลือ หรือมีเหตุร้ายเกิดขึ้น, บุคคลที่ทำความผิดซึ่งหน้า หลบหนีเข้าไปหรือซ่อนตัว, มีพยานหลักฐานตามสมควรว่าสิ่งของที่มิไว้ได้มา หรือใช้ในการกระทำความผิด, เมื่อผู้ที่ต้องถูกจับเป็นเจ้าบ้านและการจับมีหมายจับ หรือจับตาม มาตรา ๗๘

ในเวลากลางคืน หากไม่มีหมายค้นหรือคำสั่งศาล ห้ามค้นในที่รโหฐาน ยกเว้น “เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินอย่างยิ่ง หรือมีกฎหมายอื่นบัญญัติให้ค้นได้เป็นพิเศษ” เมื่อเริ่มค้นตั้งแต่กลางวันแล้วยังไม่เสร็จ ต้องค้นต่อในเวลากลางคืน กรณีหมายค้นระบุว่า “ต้องค้นให้เสร็จสิ้น” เมื่อมีเหตุฉุกเฉินให้ค้นได้เป็นพิเศษ เช่น หากไม่ค้นทันทีผู้ร้ายจะหลบหนีไปได้ พยานหลักฐานจะสูญหายหรือถูกทำลาย ค้นเพื่อจับผู้ร้ายหรือผู้ร้ายสำคัญ แต่ต้องได้รับอนุญาตพิเศษจากศาลก่อน (ผู้ร้าย เช่น คนจิตไม่ปกติ จิตใจโหดเหี้ยมทารุณ เคยทำร้ายผู้อื่นมาก่อน และผู้ร้ายสำคัญ เช่น ผู้ทำความผิดอุกฉกรรจ์ ฆ่าคนตาย ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์)

ห้ามค้นบุคคลในที่สาธารณสถาน ยกเว้น เมื่อพนักงานฝ่ายปกครอง หรือ ตำรวจ มีเหตุสงสัยว่ามีสิ่งของในความครอบครองเพื่อจะใช้กระทำความผิด หรือได้มาโดยการทำความผิด หรือมีไว้เป็นความผิด

****ถ้าเจ้าของบ้านหรือผู้ครอบครองทรัพย์ “ยินยอมให้ค้น” สามารถค้นได้**

ที่มา สำนักงานกิจการยุติธรรม

จัดทำโดย กลุ่มนิติการ สำนักงานเลขาธิการกรม

กรมพัฒนาที่ดิน